

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sectio 1. Vbi sententiæ Adversariorum proponuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

6 Disp. I. De Natur. Theolog. naturalis.

simo rerum gradu collocata, quæ supra naturalia, siue, quæ supra naturam sunt, dicuntur, ac nominantur: quo pacto natura definita est initio 2. lib. *physic. cap. 2.*

7. Vltimò hæc scientia omnium scientiarum præstantissima, euidentissima, certissima vocatur, ex eo quod per principia euidentissima circa euidentissimum obiectum versetur.

QVÆSTIO II.

Quod sit subiectum materiale adequatum Metaphysicæ?

8. CVM vniscuiusque rei cognitio, ab eius causis, tanquam à quibus necessariò dependet, venanda sit, & vt ait Aristoteles *prima Posteriorum*, vnquamque rem tum scire maxime dicimur, cum principia eius, & causas cognoscimus; ideo vt Theologiæ naturalis essentiam, & naturam calleamus, ab eius obiecto exordium esse operapretium duxi, quia omnia genera causarum circa scientiam exercet, vt omnes DD. adnotant, inter quos præcipue D. Thom. 1. 2. *qu. 18. art. 2. ad 2. & quæst. 73. art. 3. ad primum, & lib. 3. contra gentes, cap. 4.* Primò enim efficientis munus exercet circa scientiam, quoniam, vt notat D. Augustinus *lib. 9. de Trinit. cap. vltimo, & lib. 6. de ciuitate Dei, cap. 4.* ex obiecto, & potentia paritur notitia. Secundo causæ finalis, quatenus intentio operantis per habitum fertur in obiectum. Tertio causæ formalis extrinsecæ (causam enim formalem intrinsecam nullam habet scientia, cum ipsa sit forma intellectus) quia cum obiectum sit, à quo sumunt speciem, ac distinctionem scientiæ, merito vocari potest forma extrinsecæ; ab obiecto enim quasi sigillo quodam formatur habitus, & ideo D. Thomas obiectum formam scientiæ vocat 1. 2. *qu. 18. art. 2. ad 2.* Tandem causæ materialis, non in qua, sed circa quam munus exercet, quia sicut ars v. g. lignaria versatur circa lignum, tanquam circa materiam, sic etiam habitus scientificus cognitione scientifica versatur circa obiectum; cum igitur tot genera causarum exerceat obiectum circa scientiam, hand immeritò quidem ab obiecti notitia Theologiæ disputationem exordiam esse in animum induxi, vt penitus ipsius natura nobis liquidò pateat, rectoque veritatis tramite incedentes scopum rectè colimare possimus.

9. Et quia, vt notauimus in libris de posteriori resolutione, obiectum, & subiectum solent passim, ac sæpius confundi, in præsentem mentem indui, quia vt vniscuiusque naturam cum discrimine, ac distinctione petractem, agendo prius de subiecto, postea de obiecti natura disputatur; subiectum autem est pars propositionis, siue conclusionis, in qua aliquid de alio prædicatur, de quo inquit scientia principia, proprietates, & attributa; obiectum enim est aut tota propositio, siue conclusio formalis, aut obiectiua, quod ex eo, quod obijciatur scientiæ, vt intelligatur euidenter ab ipsa, obiectum dicitur, id est, id, quod obiectum est, siue quod obijciatur, vt scientiæ à scien-

tia petractetur. In præsentem quæst. interrogatur, quod sit subiectum adequatum metaphysicæ, siue per se, siue per accidens, aut aggregationis, in qua sit

SECTIO I.

Vbi sententiæ aduersariorum proponuntur.

10. PRIMA sententiæ asserit, ens creatum reale dumtaxat esse subiectum adequatum Metaphysicæ, ita vt Deus excludatur à ratione subiecti huius scientiæ; sic Flandria *lib. Metaphysicæ*, & multi alij Thomistæ. Et probatur sic primò: De subiecto siue partiali, siue totali debent cognosci causa, principia, & proprietates, sed Deus nullam causam, & principia habet: ergo Deus non est subiectum metaphysicæ.

11. Secundo à nobis sic probatur hæc sententiæ, quia subiectum alicuius scientiæ debet naturaliter cognosci ab ipsa; sed Deus non potest cognosci à scientia naturali naturaliter: ergo Deus non est subiectum metaphysicæ. Minor sic probatur, quia Deus est substantia supernaturalis; sed talis substantia non potest naturaliter cognosci: ergo Deus non potest cognosci naturaliter à scientia. Minor illa sic probatur: Ideo gratia sanctificans non potest cognosci naturaliter, licet sit accidens, ac proinde infinitè distet à Deo, quia est entitas supernaturalis, & idem est de visione beatifica, & lumine gloriæ: ergo à fortiori, si Deus est infinita substantia supernaturalis, non poterit videri, nec cognosci naturaliter.

12. Secundo sic probatur illa minor, quia cognitio respectu obiecti nihil aliud est, quam intentionalis vnio cum ipso; sed vnio intentionalis cum Deo debet esse supernaturalis: ergo cognitio ipsius debet esse supernaturalis, & non naturalis. Minor sic probatur: Ideo enim vnio hypostatica non est naturalis, sed supernaturalis, quia est vnio attingens Deum, & medium, quo Deus vnitur; sed etiam vnio intentionalis est vnio attingens Deum, ac ratio formalis vniendi intentionaliter illum cum natura Diuina: ergo etiam cognitio, quæ vnio intentionalis est, debet esse supernaturalis.

13. Tertio probatur, quia ad cognitionem perfecti obiecti vt vnum, est necessaria cognitio obiecti perfecti, vt vnum, & ad duo, vt duo: ergo ad infinitè perfectum obiectum infinitè perfectæ cognitio requiritur: ergo ad hoc, vt Deus cognoscatur, qui est infinitum obiectum, infinita requiritur cognitio; sed metaphysica non est infinitè perfectè cognoscitiva: ergo metaphysica non cognoscit naturaliter Deum.

14. Secunda sententiæ asserit, subiectum materiale adequatum per se, & directum huius scientiæ esse hanc collectionem, ens reale, vt sic, substantiam spirituales, entia per accidens, ens rationis. Ita P. Hurtado in *metaphysica, disp. 1. sect. 2.* & alij, & probatur primò sic: Subiectum adequatum scientiæ habitualis per se constat esse collectionem obiectorum omnium illius actuum; sed obiecta dicta sunt collectio adequata omnium obiectorum, quæ

Quaest. II. de obiecto mater. adequato. 7

per omnes actus metaphysica attinguntur : ergo Minor probatur , quia ens in commune , & eius attributa non pertinent ad aliam scientiam , & idem est de substantia spirituali completa , vt de se patet ; de ente vero per accidens sic probatur , quia metaphysica agit de ente per se , cui opponitur ens per accidens ; sed contrariarum est eadem disciplina , & scientia : ergo ad metaphysicam pertinet agere de ente per accidens , quia ad ipsam pertinet agere de ente per se , & eadem ratio currit in ente rationis , quod opponitur enti reali.

15. Confirmatur , quia hic actus , ens rationis habet esse obiectum tantum ; Chymæra est ens rationis , hi actus sunt metaphysici , nulla enim alia scientia alijs vtitur : ergo.

16. Secundò probatur , quia ad aliquam scientiam spectat ponere discrimen inter vniuersales modos entis , & agere de ente communissimo comprehendente ens rationis , & reale ; sed hoc non pertinet ad aliam scientiam , nisi ad metaphysicam : ergo subiectum illius est ens , vt sic conceptum. Minor sic probatur , quia munus vniuersalissimum ad vniuersalissimam scientiam pertinet ; sed sola metaphysica est vniuersalissima scientia : ergo.

17. Tertia sententia est Buridani , Aluarez , & aliorum asserentium , subiectum adequatum metaphysicæ esse substantiam , quatenus abstrahitur à creatà , & increata : & probatur sic , quia substantia , & accidens ita comparantur inter se , vt substantia propter se sit , accidens verò sit propter illam , ita vt sit proprietas illius : ergo subiectum adequatum Theologiæ naturalis , est substantia vt sic , & non aliquid commune substantiæ , & accidenti. Probat hanc consequentia , quia in nulla scientia subiectum adequatum est ratio communis subiecto , & proprietatibus eius ; nam scientia , quæ agit de homine , & proprietates de illo demonstrat , non habet pro substantia aliquid commune homini , & proprietatibus illius : ergo similiter metaphysica.

SECTIO II.

Aliqua certa notantur.

18. Aduertendum est , duplex esse subiectum alicuius scientiæ , aliud per se , aliud per accidens : Subiectum per se est , cui primò per se , & propriè conuenit ratio formalis obiecti talis habitus , ita vt ratio formalis tali subiecto conueniat propriè , & non impropiè , & per metaphoram , V. g. subiectum per se fidei , non solum est Deus , sed etiam quæcumque creatura reuelata , quia propriè , & non per metaphoram habet rationem formalem fidei , credibilitatem nimirum per diuinam reuelationem ; nam veritates fidei de subiecto creato , non minus certæ sunt , quàm de subiecto increato ; tam certa enim est hæc propositio : *Beata Virgo est mater Dei* , sicut hæc , *Deus est vnus , & vnus* , quia vtraque æquè participat rationem formalem fidei , quæ est dici à Deo , cognoscique per diuinam reuelationem , & Deus æquè verax , & infallibilis est , ita in minimis , sicut in maximis ;

totam enim suam authoritatem , & veritatem amitteret , si vel in re minima falsum dicere posset , & ideo non minus est hæreticus , & amittit totam fidem , qui vnâ ex illis , quam aliam negauerit. Vnde licet in esse rei nō sint æquales , in esse tamen credibilis , & quatenus subiungitur diuinæ reuelationi , sunt æquales , ac proinde reuelatio ipsa in vno non est propria , & in altero impropria , cum sit eadem in vtroque ; itaque subiectum per se potentiæ , vel habitus est illud , quod propriè participat rationem formalem illius , ita vt ex vi talis rationis formalis , per se terminet actus talis potentiæ , vel habitus sine dependentia essentiali ab alio , quia in se habet aliquod distinctum esse à quolibet alio subiecto talis habitus , quod sit dignum cognitione , & terminatione illius , vnde sine illo non esset scientia , vel potentia æquè perfectæ , nec terminus relationis transcendentalis , & specificationis illius esset ita adequatus , vt nunc respectu scientiæ.

Subiectum per accidens est , quod non habet propriam rationem formalem illius scientiæ , ad quam comparatur , sed impropriam metaphoricam , vel similitudinariam tantum , & ideo non per se primò , sed per aliud , & vt illud magis manifestetur , terminat actus scientiæ ita dependenter ab illo , vt si tale subiectum , à quo dependet , non esset , nec etiam illud , quod dependet , esset subiectum talis scientiæ , immò absolute ipsa scientia æquè essentialiter perfectæ esset , etiamsi non daretur tale subiectum per accidens. Hæc omnia his exemplis illustrantur : Primitio , negatio , & homo sunt subiectum intellectus ; sed negatio , & primitio non per se , quia in se non habent aliquod esse , quod propter se , & non propter positum cognoscatur ; homo autem , quia habet esse dignum , vt propter se ipsum , & non propter aliud cognoscatur à Philosophia , est subiectum per se illius ; item respectu voluntatis Dei discernentis mysterium incarnationis , fuit obiectum per se ipsa excellentia mysterij ; existentia autem peccati Adæ fuit per accidens obiectum talis decreti ; nam tale peccatum non propter se , sed solum quatenus erat occasio subleuandi miseriam hominum , fuit obiectum diuinæ voluntatis determinantis incarnationem ; vnde æquè perfectæ maneret voluntas illa , ac nunc manet , etiam Adamo non peccante. Clarius exemplum , ab omnibusque concessum : Sphæra lignea , aut ænea respectu Astronomi est per accidens subiectum , quia non propter se , sed propter sphæram cælestem agit de illa Astronomia , ita vt licet illa Sphæra ænea non daretur , æquè perfectæ maneret Astronomia , ac est cum illa , quia talis Sphæra non propriam , sed solum similitudinariam rationem formalem scientiæ Astronomicæ continet.

Secundò aduertendum est , subiectum adequatum , de quo latissimè dictum est in Logica , duplex esse : aliud , quod vocatur proprium , & per se aliud , quod vocatur commune , seu aggregationis ; subiectum adequatum proprium , & per se est illud , quod sub se comprehendit solum omnia subiecta per se particularia scientiæ ; & de quibus data opera , & propter se agit illa : itaque aggregatum ex omnibus illis subiectis iure optimo subiectum adequatum per se scientiæ nominatur. Subiectum adequatum